

prima instanță: D. Sușchevici
instanța de apel: N. Craiu, L. Popova, N. Simciuc
instanța de recurs: S. Filincova, M. Ghervas, D. Mardari

ÎNCHEIERE

17 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,
judecători

Maria Ghervas
Oleg Strenioală
Dumitru Mardari

examinând cererea de revizuire declarată de Alexandra Vidrașcu,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Alexandra Vidrașcu
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului
administrativ,

împotriva încheierii Curții Supreme de Justiție din 29 iunie 2016 prin care s-au
declarat inadmisibile recursurile declarate de Alexandra Vidrașcu și Casa Națională de
Asigurări Sociale,

c o n s t a t ă:

La 03 iunie 2013, Alexandra Vidrașcu a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale solicitând obligarea Casei Naționale de
Asigurări Sociale să includă în stagiul de asigurare perioada anului 1999 și a lunilor
ianuarie-mai a anului 2000 (17 luni) cât și a venitului obținut în aceste perioade, în
cuantum de 359 299 lei și 256 132 lei;

-obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să corecteze cuantumul pensiei
stabilit la 03 ianuarie 2006 din suma de 2 306,06 lei în 3 119,14 lei;

-obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze pensia pentru
limita de vârstă din cuantumul nou stabilit în mărime de 3119,14 lei cu indexarea
corespunzătoare a acesteia pentru perioada 03 ianuarie 2006-01 aprilie 2013, cu
achitarea sumei restante în cuantum de 152 627,60;

-obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să stabilească și să-i achite
începând cu 01 aprilie 2013 pensia lunară în mărime de 8 044,96 lei.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că începând cu 03 ianuarie 2006 i-a
fost stabilită pensia pentru limita de vârstă în cuantum de 2 306,06 lei.

Susține că din discuțiile cu colegii, care la fel au activat în calitate de notari, a
observat că aceștia beneficiau de pensii în cuantum mai mare.

Astfel, având bănuiala că calculul a fost efectuat greșit, s-a adresat către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Buiucani și a solicitat eliberarea copiilor din dosarul de pensionare.

La 12 aprilie 2013, ca rezultat al demersului depus în scris, după mai multe încercări, a obținut copiile actelor din dosarul de pensionare, ce i-au fost expediate prin scrisoarea CTAS nr. X-01/09-2556 din 09 aprilie 2013.

Analizând aceste documente cât și calculele ce au stat la baza determinării vechimii în muncă noi și a vechimii totale, a constatat că stagiul asigurat a fost diminuat cu un an și 5 luni, anul 1999 și perioada ianuarie – mai a anului 2000, nefiind luate în calcul.

Totodată, în contradictoriu cu aceasta, în documentele deținute de Casa Teritorială de Asigurări Sociale se regăsea certificatul privind calcularea și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat, eliberat de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Centru la 07 februarie 2006, reieșind din care în anul 1999, în calitate de notar, i-au fost calculate contribuții de asigurări sociale în cuantum de 3 593 lei și au fost achitate contribuții pentru aceiași perioadă în sumă de 3 593 lei, iar în perioada ianuarie – mai a anului 2000 au fost calculate și achitate contribuții de 2 561 lei din venitul declarat de 256 132 lei.

Susține că potrivit actului de verificare privind calcularea și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat pe BN „Vidrașcu Alexandra”, întocmit de responsabilul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru și contabilul biroului, parte componentă a dosarului de pensionare, baza de calcul a contribuțiilor de asigurări sociale de stat pentru asigurarea notarului în anul 1999 a constituit 359 299 lei, iar contribuții pentru asigurarea notarului au fost calculate în sumă de 3 593 lei, iar pentru perioada ianuarie – mai 2000: venitul 256 132 lei, iar contribuții 2 561 lei, care au fost achitate integral.

Menționează reclamanta că aceste calcule se regăsesc și în darea de seamă privind calcularea, utilizarea și achitarea cotelor de asigurare socială de stat pentru trimestrul II anul 2000, care a fost prezentată Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru și IFS Centru la 10 iulie 2000, ce a fost înregistrată și reflectată în sistemul de evidență a contribuțiilor de asigurări sociale de stat, fiind accesibilă funcționarilor la calcularea și determinarea pensiei sale.

La 19 aprilie 2013, s-a adresat cu cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale, prin care a solicitat includerea în calcul a stagiului omis, cât și a sumelor venitului asigurat din care au fost achitate contribuțiile de asigurări sociale corespunzătoare, cu stabilirea corectă a pensiei și efectuarea recalculării corespunzătoare a pensiei noi stabilite, însă, prin răspunsul nr. II-03/04-3360 din 17 mai 2013, recepționat la 20 mai 2013, i s-a refuzat în efectuarea recalculului, deoarece în anul 1999 și primele 5 luni ale anului 2000 notarii erau obligați să achite nu doar 1% din sumele obținute, ci suplimentar încă 10%, care nu au fost achitate, motiv pentru care, la stabilirea pensiei, nici anul 1999 și nici primele 5 luni ale anului 2000, nu i-au fost incluse în calcul.

Consideră Alexandra Vidrașcu că acțiunile Casei Naționale de Asigurări Sociale sunt ilegale și aceasta, cunoscând încă la data examinării actelor prezentate, despre faptul că a achitat contribuțiile de asigurări sociale de stat pentru anul 1999 și 5 luni ale

anului 2000, urma să i-a în calcul aceste perioade cât și sumele achitate, fiind obligată să-i stabilească pensia din toate veniturile din care au fost achitate contribuții de asigurări sociale precum și toate perioadele asigurate.

Remarcă reclamanta că la determinarea salariului asigurat, urmau a fi incluse veniturile declarate și obținute în anul 1999 în sumă de 359 299 lei și în perioada ianuarie - mai 2000, și prin urmare, începând cu 03 ianuarie 2006 urma să-i fie stabilită și achitată pensia pentru limita de vârstă în mărime de 3 119,14 lei.

Totodată, având în vedere indexările și majorările ce au avut loc în perioada anilor 2006 - prezent, s-a admis o restanță de plată în cuantum de 152 627,60 lei, care urmează să-i fie achitată, iar începând cu 01 aprilie 2013 urmează a-i fi stabilită și achitată lunar pensia în mărime de 8 044,96 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 26 iunie 2013 cererea de chemare în judecată s-a admis integral.

S-a recunoscut ca ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale la includerea perioadei de muncă în stagiul de asigurare realizat de Alexandra Vidrașcu, obligarea recalculării pensiei pentru limita de vârstă, obligarea stabilirii și achitării pensiei;

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să includă în stagiul de asigurare realizat de Alexandra Vidrașcu perioada anului 1999 și a lunilor ianuarie – mai 2000 (17 luni) cât și a venitului obținut în aceste perioade în cuantum de 359 299 lei și corespunzător – 256 132 lei;

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să corecteze cuantumul pensiei stabilite Alexandrei Vidrașcu la 03 ianuarie 2006 din suma de 2 306,06 lei în 3 119,14 lei;

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze pensia pentru limită de vârstă a Alexandrei Vidrașcu din cuantumul nou stabilit în mărime de 3 119,14 lei cu indexarea corespunzătoare a acesteia pentru perioada 03 ianuarie 2006 – 01 aprilie 2013, cu achitarea sumei restante în cuantum de 152 627,60 lei;

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să stabilească și să achite Alexandrei Vidrașcu începând cu 01 aprilie 2013 pensia lunară în mărime de 8 044,96 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04 decembrie 2013 s-a admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a casat hotărârea Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 26 iunie 2013 și s-a restituit cauza spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Prin hotărârea Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 24 aprilie 2014 cererea de chemare în judecată s-a admis integral.

S-a recunoscut ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale la includerea perioadei de muncă în stagiul de asigurare realizat de Alexandra Vidrașcu, obligarea recalculării pensiei pentru limita de vârstă, obligarea stabilirii și achitării pensiei;

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să includă în stagiul de asigurare realizat de Alexandra Vidrașcu perioada anului 1999 și a lunilor ianuarie – mai 2000 (17 luni) cât și a venitului obținut în aceste perioade în cuantum de 359 299 lei și corespunzător – 256 132 lei;

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să corecteze cuantumul pensiei stabilite Alexandrei Vidrașcu la 03 ianuarie 2006 din suma de 2 306,06 lei în 3 119,14 lei;

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze pensia pentru limită de vârstă Alexandrei Vidrașcu din cuantumul nou stabilit în mărime de 3 119,14 lei cu indexarea corespunzătoare a acesteia pentru perioada 03 ianuarie 2006 – 01 aprilie 2014, cu achitarea sumei restante în cuantum de 177 792,92 lei;

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să stabilească și să achite Alexandrei Vidrașcu începând cu 01 aprilie 2013 pensia lunară în mărime de 8 563,86 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2014 s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 24 aprilie 2014.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 16 septembrie 2015 s-a admis recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a casat decizia Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2014 și s-a remis cauza la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2016 s-a admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a casat hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 24 aprilie 2014 și s-a adoptat o nouă hotărâre prin care cererea s-a admis parțial.

S-a recunoscut ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de includere a perioadei de muncă în stagiul de asigurare realizat de Alexandra Vidrașcu și obligarea recalculării pensiei pentru limita de vârstă;

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să includă în stagiul de asigurare realizat de Alexandra Vidrașcu perioada anului 1999 și a lunilor ianuarie – mai ale anului 2000 (17 luni), cât și a venitului obținut în aceste perioade conform documentelor justificative;

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze pensia pentru limită de vârstă a Alexandrei Vidrașcu începând cu 03 iunie 2010 și să-i achite diferența;

În rest cerințele s-au respins.

La 11 mai 2016 Alexandra Vidrașcu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2016, cu emiterea unei noi hotărâri de modificare a acesteia, în partea respingerii acțiunii și a recalculării pensiei sale, dispunând obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să-i recalculeze pensia pentru limita de vârstă începând cu data stabilirii acesteia – 03 ianuarie 2006 și achitarea diferenței pensiei pentru toată perioada. În rest, cu menținerea deciziei.

La 03 iunie 2016, prin intermediul oficiului poștal, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2016 și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca neîntemeiată.

Prin referința din 20 iunie 2016, Alexandra Vidrașcu a indicat că argumentele recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale nu se încadrează în temeiurile

prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Codul de procedură civilă, pledînd pentru declararea acestuia ca inadmisibil.

Prin încheierea din 29 iunie 2016 Curtea Supremă de Justiție a respins ca inadmisibile recursurile declarate de Alexandra Vidrașcu și Casa Națională de Asigurări Sociale.

La 24 noiembrie 2016 Alexandra Vidrașcu a depus cerere de revizuire prin care a solicitat casarea integrală a încheierii Curții Supreme de Justiție din 29 iunie 2016, reținerea pricinii pentru examinarea recursului în Curtea Supremă de Justiție, în alt complet de judecători și admiterea recursului, casarea parțială a deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2016, cu pronunțarea unei noi hotărîri de modificare a acesteia, în partea respingerii acțiunii și a recalculării pensiei Alexandri Vidrașcu, dispunînd obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale cu data stabilirii acesteia – 03 mai 2006 și achitarea diferenței pensiei pentru toată perioada.

Cererea de revizuire a fost înaintată în temeiul art. 449 lit. b) și e¹) din Codul de procedură civilă.

În motivarea cererii de revizuire a indicat că, după pronunțarea încheierii de către instanța de recurs, privind inadmisibilitatea recursurilor, argumentului referitor la neaplicarea termenului general de prescripție asupra stabilirii și plății pensiilor pentru limita de vîrstă, la 19 iulie 2016 a fost pronunțat dispozitivul Hotărîrii Curții Constituționale nr. 19 privind excepția de neconstituționalitatea unor prevederi din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat și Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat, aprobat prin hotărîrea Guvernului nr. 929 din 15 august 2006, prin care s-au declarat neconstituționale:

- Sintagma ”pe o perioadă de cel mult 3 ani anterior datei solicitării” din art. 35 alin. (1) din Legea nr. 156-XV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat;
- Sintagma ”pe o perioadă de cel mult 3 ani anteriori datei solicitării, dar nu mai devrem de data suspendării” din pct. 20 din Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat, aprobat prin hotărîrea Guvernului nr. 929 din 15 august 2006.

Astfel, relevă că, dreptul său de a beneficia de pensia în cuantumul integral, reieșind din calculul legal, după cum aceasta a fost corectat de instanța de judecată, a fost neîntemeiat și anticonstituțional limitat prin instituirea termenului de prescripție de 3 ani, care nu poate fi aplicat situație revizuietei, după cum este expres indicat de Curtea Constituțională.

În conformitate cu art. 449 lit. b) din Codul de procedură civilă, revizuirea se declară în cazul în care au devenit cunoscute unele circumstanțe sau fapte esențiale ale pricinii care nu au fost și nu au putut fi cunoscute revizuietului, dacă acesta dovedește că a întreprins toate măsurile pentru a afla circumstanțele și faptele esențiale în timpul judecării anterioare a pricinii.

Potrivit prevederilor art. 449 lit. e¹) din Codul de procedură civilă, revizuirea se declară în cazul în care a fost aplicată o lege declarată neconstituțională de către Curtea

Constituțională și la judecarea cauzei a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, iar instanța de judecată sau Curtea Supremă de Justiție a respins cererea privind sesizarea Curții Constituționale sau din hotărîrea Curții Constituționale rezultă că prin aceasta s-a încălcat un drept garantat de Constituție sau de tratatele internaționale în domeniul drepturilor omului.

În conformitate cu art. 448 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, cererea de revizuire împotriva unei hotărîri sau încheieri rămase irevocabilă prin neatacare se soluționează de instanța care s-a pronunțat asupra fondului.

Studiind materialele dosarului, Colegiul consideră cererea de revizuire neîntemeiată din următoarele motive.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că, unul din aspectele fundamentale a supremației legii este principiul securității raporturilor juridice, care instituie, printre altele, în cazul în care instanțele judecătorești au stabilit definitiv o chestiune, hotărîrea lor nu ar trebui pusă la îndoială (a se vedea *Brumărescu versus România* [MC], nr. 28342/95, para. 61, CEDO 1999- VII, și *Roșca versus Moldova*, nr. 6267/02, para. 24, 22 martie 2005).

Se impune respectarea principiului *res judicata*. Soluția definitivă a unei instanțe judecătorești nu poate fi repusă în discuție ulterior, procesul soluționat definitiv nu mai poate fi redeschis pentru a se proceda la o nouă examinare a cauzei (CtEDO, *Brumărescu c. României*, 1999, para. 61, *Roșca c. Moldovei*, 2005, para. 24).

Acest principiu instituie că nici o parte nu este în drept să solicite revizuirea unei hotărîri definitive și obligatorii întru obținerea unei reexaminări și unei noi soluții în cauză. Competența de revizuire a instanțelor superioare ar trebui să fie exercitată pentru a corecta erorile judiciare și omisiunile justiției, dar nu pentru a efectua o nouă examinare. Revizuirea nu ar trebui apreciată ca un recurs deghizat, și simpla eventualitate de existență a două opinii asupra subiectului nu constituie un temei pentru reexaminare.

O distanțare de la principiul respectiv este justificată doar atunci cînd este determinată de circumstanțe cu caracterele substanțiale și obligatorii (a se vedea *Roșca*, citat supra, para. 25).

În partea ce ține de circumstanțele noi descoperite, Colegiul reține că, circumstanțele nou-descoperite pot fi definite ca totalitatea de fapte juridice (obiect al probației) care duc la apariția, modificarea sau stingerea drepturilor și obligațiilor civile, care au o importanță esențială pentru soluționarea justă a cauzei civile, totodată, avînd putere decisivă asupra concluziei instanței de judecată, care nu au fost cunoscute revizuentului anterior, dar existau pînă la momentul pronunțării hotărîrii, care să fie descoperite după ce hotărîrea judecătorească a devenit irevocabilă, și dacă revizuentul dovedește că a întreprins toate măsurile pentru a afla circumstanțele și faptele esențiale în timpul judecării și faptele esențiale în timpul judecării anterioare a pricinii.

Circumstanță nouă, revizuenta, a invocat faptul emiterii de către Curtea Constituțională a hotărîrii nr. 19 din 19 iulie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat și Regulamentul privind modul de plată a

pensiilor stabilite în sistemul public de asigurări sociale de stat și alocațiilor sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 929 din 15 august 2006.

Revizuenta, indică, că prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2016 s-a casat hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 24 aprilie 2014 și s-a adoptat o nouă hotărâre prin care s-a admis parțial acțiunea și a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze pensia pentru limită de vîrstă a Alexandrei Vidrașcu, începînd cu data de 03 iunie 2010.

Limitarea datei de recalculare a fost condiționată de prevederea art. 35 alin. (1) din Legea nr. nr.156-XV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, carea prevedea că, pensia stabilită și neîncasată la timp se plătește retroactiv din data suspendării pe o perioadă de cel mult 3 ani pînă la data solicitării.

Prin hotărîrea Curții Constituționale nr. 19 din 19 iulie 2016 s-a declarat neconstituțională sintagma ” *pe o perioadă de cel mult 3 ani pînă la data solicitării*”.

În acest sens, Colegiul reține că hotărîrea Curții Constituționale nu poate fi apreciată ca o circumstanță de fapt, or potrivit art. 117 alin. (1) din Codul de procedură civilă, probele sunt elemente de fapt dobîndite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a pricinii.

Hotărîrea Curții Constituționale nu este un element de fapt, ci element de drept care determină legea aplicabilă în timp și prin declararea neconstituțională a legii, potrivit art. 140 alin. (1) din Constituție atrage nulitatea acesteia.

În concluzie, Curtea urmează să stabilească aplicarea temeiului prevăzut de art. 449 lit. e¹) din Codul de procedură civilă, care prevede expres ca temei de revizuire aplicarea unei legi declarată neconstituțională de către Curtea Constituțională și la judecarea cauzei a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, iar instanța de judecată sau Curtea Supremă de Justiție a respins cererea privind sesizarea Curții Constituționale sau din hotărîrea Curții Constituționale rezultă că prin aceasta s-a încălcat un drept garantat de Constituție sau de tratatele internaționale în domeniul drepturilor omului.

Respectiv, instanța de recurs reiterează că prin hotărîrea Curții Constituționale nr. 19 din 19 iulie 2016 a fost declarată neconstituțională sintagma ” *pe o perioadă de cel mult 3 ani anterior datei solicitării*” din art. 35 alin. (1) din Legea nr. 156-XV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, normă ce a fost aplicată de către Curtea de Apel Chișinău la emiterea deciziei din 17 martie 2016, menținută de către Curtea Supremă de Justiție prin încheierea din 29 iunie 2016.

În acest sens, Colegiul reține că, prin hotărîrea Curții Constituționale nr. 16 din 25 iunie 2013, pentru controlul constituționalității a art. XI pct.16 din Legea nr. 29 din 6 martie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, Curtea a subliniat că problema esențială în reglementarea corectă a căilor de atac extraordinare constă în găsirea unor ”ipoteze de mijloc”, care să împace ambele cerințe, pe de o parte, principiul autorității de lucru judecat și, pe de altă parte, necesitatea pronunțării unei hotărâri judecătorești legale și întemeiate.

Așadar, este necesară identificarea unor ipoteze mediane care să asigure respectarea dreptului la un proces echitabil și a principiului securității raporturilor juridice.

Din respectivele considerente, Curtea a reținut că temeiurile de revizuire urmează a fi prevăzute în legislație în mod obiectiv și exhaustiv, astfel încât nici o parte să nu aibă dreptul să solicite revizuirea unei hotărâri irevocabile și obligatorii doar cu scopul de a obține o reexaminare și o nouă determinare a cauzei.

Instanțele care se pronunță asupra revizuirii trebuie să-și exercite competența pentru a corecta erorile judiciare, omisiunile justiției și asigura respectarea drepturilor și libertăților fundamentale, dar nu pentru a efectua o nouă examinare.

Revizuirea nu trebuie considerată un apel camuflat, iar simpla existență a două opinii diferite cu privire la aceeași chestiune nu poate reprezenta un temei de reexaminare.

Astfel, Curtea reține că o derogare de la principiul *res judicata* este justificată doar atunci când este necesară datorită unor circumstanțe esențiale și convingătoare.

La stabilirea temeiurilor de revizuire este necesar ca legiuitorul să urmărească menținerea unui echilibru între respectarea dreptului la un proces echitabil și a principiului securității raporturilor juridice.

În para. 67 din Hotărârea respectivă, Curtea Constituțională, a statuat cu titlul de principiul că, dreptul la un proces echitabil presupune *eo ipso* prezumția de conformitate a actelor normative interpretate și aplicate de instanța judecătorească în actul de înfăptuire a justiției cu normele constituționale și legislația internațională.

În acest sens, legiuitorul în norma prevăzută la art. 449 lit. e¹) din Codul de procedură civilă, pentru redeschiderea procedurii în baza respectivului temei, a instituit necesitatea respectării următoarelor condiții:

1. a fost aplicată o lege declarată neconstituțională de către Curtea Constituțională, cu condiția că,
2. la judecarea cauzei a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, iar instanța de judecată sau Curtea Supremă de Justiție a respins cererea privind sesizarea Curții Constituționale, sau
3. din hotărârea Curții Constituționale rezultă că prin aceasta s-a încălcat un drept garantat de Constituție sau de tratatele internaționale în domeniul drepturilor omului.

Respectiv, se observă că legiuitorul condiționează temeiul dat de declarare a revizuirii când a fost aplicată o lege declarată neconstituțională de către Curtea Constituțională de necesitatea ridicării excepției de neconstituționalitate la judecarea cauzei, iar instanța de judecată sau Curtea Supremă de Justiție a respins cererea privind sesizarea Curții Constituționale.

Iar, pe de altă parte, admite o excepție, care interpretând *stricto sensum* permite eludarea celei de a 2 condiții, doar în cazul în care din hotărârea Curții Constituționale rezultă că prin aceasta s-a încălcat un drept garantat de Constituție sau de tratatele internaționale în domeniul drepturilor omului.

Astfel, Colegiu menționează următoarele.

În conformitate cu art. 140 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale.

Conform art. 26 alin. (7) din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, *hotărârile Curții Constituționale produc efect numai pentru viitor.*

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la 17 martie 2016, iar Curtea Supremă de Justiție a declarat inadmisibile recursurile declarate de Vidrașcu Alexandra și Casa Națională de Asigurări Sociale la 29 iunie 2016, în timp ce Curtea Constituțională a emis hotărârea nr. 19 la 19 iulie 2016, ulterior, încheierii emise de către Curtea Supremă de Justiție.

Având în vedere normele legale enunțate, Colegiul menționează că hotărârile Curții Constituționale nu au efect retroactiv.

Mai mult ca atât, a doua condiție cumulativă necesară este că la judecarea cauzei a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, iar instanța de judecată sau Curtea Supremă de Justiție a respins cererea privind sesizarea Curții Constituționale.

În acest sens, se conchide că, din materialele cauzei nu rezultă nici o cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate de către Vidrașcu Alexandra sau reprezentantul acesteia în vederea declarării neconstituționale a sintagmei pe o perioadă de cel mult 3 ani anterior datei solicitării” din art. 35 alin. (1) din Legea nr. 156-XV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat.

În partea ce ține de una din condițiile admiterii cererii de revizuire precum că, din hotărârea Curții Constituționale rezultă că prin aceasta s-a încălcat un drept garantat de Constituție sau de tratatele internaționale în domeniul drepturilor omului, Colegiul relevă următoarele.

În conformitate cu para. 71-73 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 19 din 19 iulie 2016, Curtea Constituțională a constatat că, dreptul la pensie (tratată ca un drept de proprietate în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană) nu poate fi privit doar ca un drept subiectiv civil, ci, în primul rând, acesta face parte din domeniul raporturilor de protecție socială, și prin natura lor social-juridică primară, pensiile sunt sursa principală și permanentă de subzistență a pensionarilor.

Cu referire la interesul public în discuție, punând în balanță interesul statului de a stabili anumite termene de apariție, exercitare sau apărare a drepturilor civile în scopul asigurării certitudinii juridice, pe de o parte, și dreptul cetățenilor de a primi integral pe parcursul întregii vieți pensia stabilită în condițiile legii, aceasta fiind, de regulă, sursa lor primară de existență, pe de altă parte, Curtea constată că acesta din urmă prevalează.

Prin urmare, Curtea a reținut că, prevederile contestate nu vin în protejarea unui interes public general în sensul art. 54 alin. (2) din Constituție, sunt disproporționate și aduc atingere atât dreptului de proprietate cât și dreptului la asistență și protecție socială.

În acest sens, instanța de recurs menționează că, în para. 63 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 16 din 25 iunie 2015, Curtea Constituțională, a reiterat că la stabilirea temeiurilor de revizuire este necesar ca legiuitorul să urmărească menținerea unui echilibru între respectarea dreptului la un proces echitabil și a principiului securității raporturilor juridice. Or, **dreptul la un proces echitabil presupune *eo ipso* prezumția de conformitate a actelor normative interpretate și aplicate de instanța judecătorească în actul de înfăptuire a justiției cu normele constituționale și legislația internațională.**

În acest sens, Colegiul reține că, reieșind din caracterul obligatoriu și general al legilor, din prezumția conformității legii cu normele constituționale și legislația internațională, și din securitatea raporturilor juridice, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la **17 martie 2016**, iar Curtea Supreme de Justiție a pronunțat încheierea la **29 iunie 2016**, în momentul în care Legea nu a fost supusă controlului constituționalității, Curtea Constituțională pronunțându-se la **19 iulie 2016**.

Din considerentele menționate mai sus, cererea de revizuire declarată de Vidrașcu Alexandra urmează a fi respinsă ca fiind inadmisibilă.

În conformitate cu prevederile art. 269-270, 453 alin.1 lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Se respinge cererea de revizuire declarată de Vidrașcu Alexandra împotriva încheierii Curții Supreme de Justiție din 29 iunie 2016.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Maria Ghervas

judecători

Oleg Sternioală

Dumitru Mardari